

Респондент: Федько Юлія, (38 років).

Хто записав: провідний редактор
(з видавничої діяльності та сайту)

Інформаційно-видавничого відділу
Національного музею Голодомору-геноциду
Любов Гоцуляк.

Дата запису: 11.09.2022 року.

Спосіб проведення інтерв'ю: Аудіодзвінок.

Звати мене Юлія Федько. Мені 38 років. І на початку війни я знаходилась у місті Маріуполь. Я там проживала, так. Саме в Маріуполі, так.

Розкажіть як особисто для Вас та Вашої сім'ї розпочався ранок 24 лютого?

Дуже це було важкувато, я ще й працювала у школі, тому на той момент 24 лютого у мене було питання як це буде відбуватися. У людей почалася паніка. Кудись хтось біжав, бо вроді би іще нічого такого не відбувалося саме 24 лютого у нашому місці, але все ж таки у людей почалося таке: що робити далі? І 24 саме лютого, так як я працюю в школі, я вчителька, я пішла на роботу. Робити я не стала, дітей я залишила дома, а я пішла на роботу і директорка сказала, що у вас є 15 хвилин взяти свої речі, якісь підручники, щоб ми почали працювати дистанційно, уроки проводити дистанційно. Тобто ось так. І у мене було буквально 15 хвилин, щоб взяти в кабінеті якісь речі, підручники, зошити і повернутися додому. Ось. Це такий ранок. Ніхто нічого не проводив, бо на той момент і зв'язок вже був такий нестабільний, перегружений. Всі хтось комусь дзвонив. Неможливо було кудись додзвонитись. І уроки в принципі вже не можна було проводити, бо зброї. Отак було.

А коли почав зникати зв'язок, світло, газ, вода?

Першого березня це коли вимкнули світло і не було у нас світла. А 2 березня він з'явився, але потім знову щез. І світла вже не було більше. А газ вимкнули у нас 6 березня. Увечері, десь о 5 годині вечора він просто знак. Був і різко зник. І зв'язок також пропав, 1 березня він був. Коли не було світла його не було. Потім він з'явився на якийсь період і 2 березня, вже коли вимкнулось світло вже і зник зв'язок повністю. Мобільного зв'язку вже не було у нас.

Скажіть, будь ласка, коли почали масово місто обстрілювати?

В самому місті, в районі де ми знаходилися... віддалено ми завжди чули. Це почалося з лівобережного краю нашого міста. Там раніше все почалося. А в нашому районі де ми проживали, це почалося, перші такі прильоти в наш двір це було 5 березня, 6 березня вечір. Ось так. Це перші такі. А вже саме наш мікрорайон, взагалі десь з 4 березня в нашому районі, але от наш двір це було 6 березня. Ну і далше це було постійно, 7,8 а 8 це було вже о 6 ранку прилетів снаряд і розірвав під вікнами нашої дитячої кімнати. У нас на другому поверсі квартира і осколки вже залетіли до дитячої кімнати. Це було

8 березня о 6 ранку. Ось так. У нас вилетіли... повилітало скло в дитячій і у сусідній кімнаті.

Скажіть, будь ласка, а де Ви переховувались після того, як уже прилетіло до квартири?

Наша квартира знаходилася... звідти ми пішли 27 лютого, до батьків мого чоловіка ми пішли 27 лютого. І до 8 березня ми були у батьків мого чоловіка, а 8 березня, коли прилетіло, ми перейшли до своїх знайомих. Це був старенький будиночок у часному секторі, де був підвал, де ми вже ховалися. Такий невеличкий будинок. Ми ховалися вже там. До 19 березня ми там були, а 19 ми вже виїхали із міста. Ось так.

Верховна Рада України прийняла постанову про вчинення російської федерацією геноциду в Україні. Що Ви думаєте з цього приводу?

Що я думаю? Вони правильно прийняли це рішення. Тому що росія є агресором. І те, що вони скоїли у нашому місті, та й не тільки в нашому, взагалі, це дуже не правильно, це дуже жорстоко. Я вважаю що це справді є геноцидом Українського народу, що це робить зараз росія стосовно нашої країни, стосовно українського народу.

Чи доводилося Вам особисто спілкуватися з військовими російської федерації?

Ні, мені ні. Я не спілкувалася з ними, але бачила і чула їх, коли ми переховувалися у своїх знайомих у часному секторі, я бачила, і вони між собою спілкувалися. Я бачила через вікно, як вони фотографувалися з вбитими нашими українськими. Два було вбитих воєнних, лежали біля паркану і вони фотографувалися з вбитими воєнними. Це я бачила через вікно. Особисто з ними я не спілкувалася. Не довелося з ними мені спілкуватися особисто.

Як би Ви могли охарактеризувати роботу полку «АЗОВ». Він перебував з вами з 2014 року.8 років. Як військові вели себе в місті і по відношенню до людей?

Я особисто ні з ким не була знайома з цього полку, але вони нічого протиправного не робили, вони захищали наше місто, нічого поганого не можу сказати. Вони робили свою справу, вони нічого проти людей в нашому місті не робили. Вони тільки допомагали і захищали. Якщо б вони не захищали наше місто, то мабуть, це моє... так я вважаю саме, що такі дії могли відбутися ще в 14-15 році. Коли все це тільки починалося. А так вони наше місто тільки захищали, я вважаю.

Кого Ви вважаєте винними у війні? Це військове чи політичне керівництво росії, чи самих росіян?

Більш за все винне керівництво росії, президент, бо якщо він цього б не розпочав, нічого б не було. Ми дуже добре і прекрасно жили, а ніхто не просив нас «асвабждать» нас, как они считали «от нацистов». Як вони це вважають. І те що в росії люди є зазомбовані.... Те, що їм там припоносять і вони це підтримують ну це не правильно. І якщо б мабуть не було підтримки у правітельстві російському від людей, то може б такого не було б. А взагалі винне тільки правітельство росії. У нас то все добре було і ніхто нікого не

просив до нас приходити і щось там робити, визволяти нас. Вони визволили нас від чого? Від роботи. Від житла нашого, так? Тому винні вони, однозначно.

Чи повинна Україна і власне світ провести військовий трибунал над військовими, які з повномасштабною війною вдерлись на територію нашої країни?

Частково, мабуть. Бо є такі військові, які мабуть.... Хоча вони всі осознано це робили, вони ж знали, куди їх відправляють і що вони будуть робити. Мабуть так. Да. Вони знали куди вони їдуть і що будуть вбивати людей, будуть знищувати міста, мирний народ, дітей скільки загинуло. Мабуть так. Це для них має бути уроком, щоб далі такого не відбувалося.

Після нашої перемоги росія повинна заплатити репарації нашій країні? Відшкодувати все те, що вона знищила?

Обов'язково! Обов'язково. Стіки скільки вони завдали шкоди, авжеж. Бо це ж вони винні. А наша країна захищається, а вони нападають. Авжеж. Так. Вони повинні обов'язково заплатити репарації. Навіть я не знаю, нічого обговорювати.

Яким власне Маріуполь, як місто, було до війни?

Останні 2 роки до війни воно дуже змінилося. Багато дуже зроблено було. Воно стало дуже красивим, гарним. Були зроблені дороги, відкривались культурні місця, алеї, площі. Фонтани були зроблені. Було дуже красиве, гарне місто. І за останні два роки дуже багато було зроблено. Вони йшли такими великими кроками до європейського. Прирівнювати його можна було до європейського міста. Бо воно мабуть відповідало європейським стандартам. Воно дуже було гарне і красиве. І все було для комфорту людей і для відпочинку людей. Наше місто ще й курортним вважалося завжди. Все робилося для того, щоб людям було цікаво і комфортно жити в нашому місті. А тепер цього нічого немає. Відкотилося все мабуть років на 35 назад, то що відбувалося в місті нашому.

А коли Ви виїздили, яким Ви бачили місто? Це було не те місто, яке було 23 лютого до прикладу. Що Ви бачили за вікном автомобіля?

Вже це зруйновані будівлі, згорілі. Нічого не було. На виїзді із города було два великі торговельні центри, яких не було просто. Це не місто було. Це місто-«прізрак». Бо в ньому нічого не було, це було кладовище. Бо повсюди лежали, де ми проїзжали, це були завали, зруйновані будівлі, трупи людей. Ну це жах. Такого, чесно кажучи, я б не побажала нікому бачити, те що було. Саме коли ми виїзжали, було це жахливо.

Це було дуже важке. Зараз ми знаходимось взагалі в іншій країні, в Німеччині. Це важко в плані емоційному, так. Коли в тебе було все, а тепер немає нічого.... *(плаче)*. Вибачте, будь ласка. Не знаю, як його далі пояснити, але це дуже важко. Спустошеність і розуміння того, що як було раніше, вже не буде.

Які власне, коли Ви переховувались у підвалах, коли відбувалися бої по місту, які емоції переживали?

Це страх, страх за дітей, за себе, за чоловіка, за батьків. Щоб не дай Бог нікого... ну боялися щоб нікого не вбили, залишилися живі. Це відчуття, коли літають самольоти, закидують авіабомби, а ти сидиш у підвалі і думаєш: «Господи, хоча б не прилетіло до нас, нехай в іншому місці десь впаде, а не на нас, щоб ми залишилися живі». Це страх в першу чергу. Це страх. Я нічого не можу про це сказати, але я розумію, коли у місті йде «городской бой», то в любом случае военные будут в городе. Я понимаю, что при обстрелах и одни и вторые стреляют, и могут попадать в гражданских людей, но сказать, что специально прикрывались гражданскими людьми, чтобы это были живые щиты, ну ви вначале сказу сказали, что те которые настроены пророссийские, они это говорили для того, чтобы.... Я не могу ответить на этот вопрос, честно скажу Вам, но я понимаю, что они это могут говорить специально, и где-то кто-то может так увидел, я не могу Вам сказать, что это делалось намеренно. Специально прикрываться это глупо, это бред, как по мне.